

Bx 1757
H61

R. P. V. I. N. G. E. N. T. I. I.
H. O. U. D. R. Y.
B. I. B. L. I. O. T. H. E. C. A.
C. O. N. C. I. O. N. A. T. O. R. U. M. T. H. E. O. L. O. G. I. C. A.

M. Y. S. T. E. R. I. A. D. O. M. I. N. I. N. O. S. T. R. I. E. T. B. V. I. R. G. I. N. I. S.
I. N. S. U. P. E. T. C. A. T. E. M. O. N. I. A. L. C. O. N. S. U. E. T. U. D. I. N. E. S.
E. T. H. E. C. L. E. S. I. A. E. P. L. A. C. I. T. A.

E. G. A. L. I. C. O. S. E. R. M. O. N. I. X. F. A. C. I. T. U. R. V. I. R. G. I. N. I. A.

T. O. M. U. S. P. R. I. M. U. S.

I. N. Q. U. O. C. O. N. T. I. N. E. N. T. U. R.

M. Y. S. T. E. R. I. A. D. O. M. I. N. I. N. O. S. T. R. I.

A. P. I. N. C. O. M. M. O. N. I. O. N. E. M. I. N. C. L. U. D. I. T.

E. D. I. T. I. O. N. O. V. I. S. I. M. A.

FONDO EMETERIO
VALVERDE Y TELLEZ

V. E. N. E. T. I. I. S.
E. X. T. Y. P. O. G. R. A. F. I. A. H. E. R. E. D. I. T. A. N. I. C. O. L. A. I. P. E. T. R. I.
M. D. C. C. L. X. I. X.
P. E. R. I. O. R. U. M. P. R. A. G. M. A. T. A.

R. P. V. I. N. G. E. N. T. I. I.
H. O. U. D. R. Y.
B. I. B. L. I. O. T. H. E. C. A.
C. O. N. C. I. O. N. A. T. O. R. U. M. T. H. E. O. L. O. G. I. C. A.

P R A E F A T I O

Ubi ostenditur, quo modo de Suggestu pertractanda sint Religionis nostrae Mysteria.

N vobis partem alteram Bibliothecae Concionatorum, continen-
tem Religionis nostrae Mysteria, quorum alia respiciunt Mundi
Salvatore, & alia Sanctam Virginem Matrem Dei. Eadem
servata est Methodus, quam in parte priori ad Mores spectan-
te secuti sumus, hoc uno excepto, quod cum haec tanto non
essent in numero, ut in Alphabeticum Ordinem cogi possent,
coordinata fuerunt secundum tempus, quo adimpleta sunt, &
quo eorum memoria recolitur ab Ecclesia ad excitandam eorum devotionem
per eas sollempnitates, quas quotannis concelebrat. Verum antequam ad singu-
la Mysteria descendam, operae facturum me duxi pretium generatim sensus
meos expromere de modo, quo de Suggestu illa pertractanda sunt, non ut propo-
nam regulas tot insignibus, zeloque succensis Concionatoribus, sed ut, si fieri
potest, illas restituam, quae plurimos annos constanti consuetudine valuerunt, &
quas nonnisi aegre, & gravate jam obsolevisse aegre fero.

Profecto jure queruntur mortales, jam pridem fundamentalia Christianae Re-
ligionis Mysteria vix de Suggestu pertractari. Tantus Moralis disciplinae gustus
apud omnes pervasit, ut in consuetudinem abierit, & plurimi Concionatores
laudi sibi vertant, non aliud praedicare ipsis etiam diebus, quibus Ecclesia mag-
nis illis Mysteriis est occupata. Absit, quod eorum intentionem coarguam,
quae sancta esse potest, neque zelum, quo ea consecrari videntur, quae sunt uti-
liora. Nolo in quaestionem vocare, utrum peculiare temporum circumstantiae,
& urgentior Auditorum utilitas probare valeant novam hanc agendi rationem;
& utrum haec pristinae consuetudini debeant praepollere: Sed non nego, ne
unum esse illorum, quibus minus aridet mos, qui cepit invehi ne verbum
quidem faciendi, vel pauca dicendi de iis, quae sunt potissima Fidei nostrae
Mysteria.

Ad evellendas speciosas causas, quas praetextunt, sufficeret in medium affer-
re cohortationes, quibus utitur Ecclesia excitatura Fideles ad celebrandas haec
sollemnitates cum sensibus non vulgaris devotionis; quod facere non possunt,
nisi erudiantur de causis, quibus excitari possunt; ideoque nonne necessum est,
ut Concionatores illis ampliorem tribuant, & penitorem cognitionem, quae sa-
ne tribui non potest ab illis, qui obiter, & per transennam leviter haec argu-
menta perstringunt? Si per insignium harum veritatum praedicationem fides, re-
adhuc integra, constituta est; quomodo nam roborari potest, si cum earum me-
moria recolitur, non satis impenditur cura, ut earum magnitudo, necessitas,
sanctitas, & fructus inde percipiendus intelligatur? Nonne periculum est, ne
ignorantiam principiorum Religionis, subsequatur morum corruptio, quam ra-
dicitus convellere conantur morum disciplina, ac vitiorum omnium censura?
Nonne dicere fas est, eos qui hac via bellum peccato, publicisque vitiis infe-
runt, similes esse Principibus, qui recentes sibi provincias subjicere quaerunt,
quin laborent eas in sua ditione tueri, quas a Majoribus suis possidendas acce-

Houdry Bibl. Conc. Theol. de Myster. Tom. I.

008677

EX LIBRIS
HEMETHERII VALVERDE TELLEZ
Episcopi Leonensis

1080023755

R. P. VINCENTII
H O U D R Y
B I B L I O T H E C A

CONCIONATORUM THEOLOGICA,

C O M P L E C T E N S

MYSTERIA DOMINI NOSTRI, ET B. VIRGINIS:

INSUPER ET CÆREMONIAS, CONSUECUDINES,
ET ECCLESIE PLACITA,

E GALLICO SERMONE IN LATINUM TRANSLATA.

T O M U S P R I M U S,

I N Q U O C O N T I N E N T U R

MYSTERIA DOMINI NOSTRI

Ab Incarnatione ad Passionem inclusive.

E D I T I O N O V I S S I M A .

V E N E T I I S,
Ex Typographia HEREDIS NICOLAI PEZZANA.

M D C C L X X I X .

S U P E R I O R U M F A C U L T A T

UNIVERSIDAD DE NUEVO LEON
Biblioteca Valverde y Tolosa

Caril's Alfonso
Biblioteca Universitaria

62136

HOUDRY

MISTERIA

306

BX1757
H61
c.1

006677

perunt. Neque prodest asserere, cum Fides hodierna die jam sese in omnes Mundi partes effuderit, Christianorum spiritum non ita indigere elucidatione Mysteriorum, ut eorum cor movendum, & excitandum sit ad praxim virtutum, quæ mores, & vitæ ipsorum rationem informant; quia fides, & magnarum harum veritatum cognitio sunt fundamentum moralis Christianæ, & zelus quo feruntur ad illam prædicandam potest abunde alias invenire occasiones sibi imitandi per Adventum, & Quadragesimam, nec non per anni dominicos dies, qui satis amplum prædicandi locum suppeditant. Si mea queratur opinio, existimo id inde profectum esse, quod plurimi velint evitare laborem pertractandi huiusmodi argumenta, quæ omnes, qui hanc profitentur artem, uno ore fatentur esse difficiliora. His autem mihi respondere satis est, intempestiva hæc argumenta, & ab Auditore inexpectata, non semper effectum, quem cupiunt, obtinere; & præterquamquod singula argumenta habere debent tempus sibi proprium (nisi hoc fieret aliquando varietatis gratia, & per mutuam hanc vicissitudinem quæreretur Auditorum ingenio motem gerere) non deest temperamentum, & ratio utramque partem conciliandi, quod faciendum aggredior in brevi hoc tractatu de ratione cum fructu elaborandi Sermonem de Mysteriis, qui esse poterit veluti prolegomenon ad collectanea, quæ in hæc argumenta in unum congeffi, & quæ publici juris facio; Ratus sum me non ingrati rem facturam, si aliquorum asseram animadversiones in hoc argumentorum genus ad materiam, methodum, ac formam, quæ ab aliis sermonibus fecernuntur; ac denique ad stilum, & ornamenta, quæ adhibenda sunt, quemadmodum in argumentis moralibus facere institui.

Nullum nobis suppetit exemplum huius generis Eloquentiæ in Profanis Oratoribus; neque enim rati sunt, sibi ad examen revocanda esse suarum superstitionum Mysteria; quod fortasse profuisset ad populi errorem auferendum; satis enim est illa reducto velo retegere, ut quam ridicula sint, innotescat. Verum quidem est Julianum Apostatam, Porphyrium, Libanium, aliosque nonnullos operam navasse, ut illa comprobarent, atque ostenderent, non ita rationis, & boni sensus luminibus repugnare, quemadmodum illis objiciebant Christiani. Sed illi Sophistarum more potius quam Oratorum sese gesserunt; & ea eloquendi ratio, quam secuti sunt, ut illis aliquam veritatis speciem allinirent, & auctoritatem conciliarent, non minori laborat infamia, quam principia, quibus fulcire adnisi sunt eorum veritatem. Ex Sanctis Patribus, qui primi fuerunt Christiani Oratores, quamvis huiusmodi argumenta illis essent familiaria, nemo tamen regulas tradidit vel præcepta; & nemo artem conscripsit novæ id genus Rethoricæ præcis omnibus ignotæ. Ipsi enim quisque suo indulserunt ingenio, ac zelo potius quam præcepta ulla secuti fuerint, & locuti sunt potius ex abundantia cordis, quam ex methodo, atque industria. Liquet solum aliam consuevisse formam tribuere hisce argumentis ad religionem spectantibus, ab ea, quam servabant in iis tradendis, quæ ad mores pertinebant; illos occasionem sumere solitos fuisse ex aliquo Scripturæ verbo, impugnandi Hæreticos ævi sui, & probandi id, quod hodie supponimus tamquam certissimum, & in dubium non revocandum: cumque argumentum esset sublimius, huic suas sententias, & verba conformabant.

Tamen hodierna die sumi nequeunt tamquam absolutissima in novo hoc dicendi genere exemplaria; neque inde certæ regulæ excerpti, quæ omnibus ad imitandum proponantur. Sæculi huius gustus, & ingenium nimis differt ab illorum ingenio; & si quam mutuamur illorum locutionem, aut sententiam, hoc fit solum, ut ex auctoritate summorum illorum Virorum aliquid nobis roboris, & firmamenti accedat ad ea, quæ nobis probanda proposuimus. Neque illos ad imitandum deligere fas est, qui huius sæculi initio summa cum laude floruerunt: in quibus profecto intuemur locos disertissimos, veritates luculenter expositas, & morum præcepta callide inserta, ad impressionem efficiendam aptissima; & dicere possumus eos invexisse modum concionandi, qui hodie

hodie in more positus est. Verumtamen illum dumtaxat adumbrare inceperunt; quandoquidem neque eorum methodus, neque sermo, neque ratio, quæ res ipsas offerunt, plurimos habent sectatores: omnia profus immutata sunt. Alibi ergo quærenda sunt artis præcepta; quandoquidem Spiritus Dei sese aptare dignatur genio temporum, atque personarum: tandem enim rerum experientia satis aperte nos docet, non esse Apostolorum morem, ut nonnulli arbitrantur, proferre quicquid in buccam venerit, sine methodo, sine præmeditatione; sed opus esse ut Orator sese Auditorum gustui, & captui submittat: vulgo enim Dei verbum nullam in animis mortalium efficit impressionem, nisi quatenus cum robore effertur, & eo modo tractatur, qui sit ad persuadendum appositus. Igitur divinum hoc Verbum adulterare, vel corrumpere non est, canones præscribere ad illud utiliter annuntiandum; immo hoc est viam digito monstrare, ex eo fructum, qui maximus inde oriri potest, percipiendi.

Profecto finis, quem sibi ob oculos statuere debet Orator sacer exponens nostræ Religionis Mysteria, non est solum edocere populum de his fundamentalibus veritatibus; verum etiam excitare illum ad conformandos mores fidei suæ, atque ex eadem fide, duplicem, ut ajunt, parietem dealbare, spiritum siquidem nutriendo, & cor promovendo: videlicet in corpore orationis conjungenda est morum doctrina cum theoria; tradendæ sunt fidei veritates, & inde haurienda argumenta, quæ nos ad bene vivendum compellant. Hanc nobismet adstruere, opus est, ideam sermonis de aliquo Mysterio; qui sane alius esse debet a sermone Accademico, ubi de moralibus quidem virtutibus agitur, quatenus hominem tantummodo formant, non autem Christianum: quod sermonis genus medium tenet locum inter Panegyricum, & Sermonem mere Moralem. In hunc igitur finem, atque secundum conceptum hunc hic in medium proferam, tum ea, quæ aliquem statuere obicem possunt, ne id ex voto contingat, tum ea, quæ aliquo esse possunt auxilio, ut id ipsum facilius, feliciusque assequamur.

Ante cetera hoc in loco supponendum est Mysteria a nobis appellari, non solum essentielles Religionis nostræ veritates, cujusmodi sunt, Unus Deus in Tribus Personis; Deus homo; felicitas, vel calamitas æterna speranda, vel metuenda in altera vita, aliæque id genus; verum etiam hoc nomine complectitur facta, & actiones, quæ in salutis nostræ œconomia contigerunt, puta Nativitatem, Mortem, Resurrectionem Salvatoris, quo nomine nequaquam vocantur, nisi fortasse per metaphoram, aliæ actiones, quæ non ita immediate cohærent operi nostræ Redemptionis, qualia sunt ejus miracula, etiam si naturæ vires excedant. Addimus tamen actionibus Salvatoris illas, quas operatus est Deus in Beatissima Virginis gratiam, Immaculatam ejus Conceptionem, Annuntiationem, Assumptionem, & illas ipsas, quas felix hæc creatura operata est, divino afflata Spiritu, & quæ aliquam habent cum salute nostra rationem: qualia sunt Mysteria Visitationis, Præsentationis in Templo, & Purificationis suæ, ut Mosaicæ legi obsequeretur. Illud vero potissimum animadvertendum puto: quamvis Ecclesia recentes vetustis festis diebus adjecerit, & his quoque Mysteriorum nomen deferatur, cujusmodi sunt Nominis, & Magnalium JESU, Nominis, & Cordis MARIE; Mysteriorum nomine cum iis utendum non esse, quandoquidem non sunt nisi effectus, vel partes eorum, quæ semper coluit; sunt enim eadem personæ, quas sub variis rationibus consideravit ad excitandam, vel instaurandam fidelium devotionem. Igitur præsupposita communi hac notione quæ Mysterii.

Primum illud, cujus habenda est ratio diligenter in illius tractatione, delectus est argumenti, vel propositionis, quo nomine intelligo universam orationis œconomiam, synopsis, atque structuram. Hæc propositio secundum huius ævi morem, qui profecto optimus est, complecti debet aliquid ad mores pertinens, aliquod virtutis exemplum, secundum quod mores informari possunt; vel aliquod documentum, quod nos excitet ad munera nostræ obeunda,

da, vel denique veritatem aliquam, quæ tendat in praxim; alioquin hic erit potius sermo Theologicus, quam Sermo de Mysteriis, cuius finis esse debet id explicare, quod nobis revelare voluit Deus, & inde ad vitæ nostræ regimen aliqua percipere documenta. Exempli gratia, in Nativitate, vel Epiphania Salvatoris propositio non satis apte, & concinne esset disposita ad locum aperiendum iis sensibus, quos pro virili parte debemus populo inspirare, si hoc nobis ostendendum suscipere, in altera quidem Verbum Divinum nullam fecisse Magnitudinis, & Majestatis jacturam, eo quod factum fuerit Caro, & natum sit in præsepio: in altera vero, illud verum Regem terræ fuisse declaratum. Oportet in propositione aliquid esse, quod nostra interesse arbitremur, & quod pertineat ad nos, tamquam aliquid, quod naturaliter consequatur ex ea veritate, quæ probanda, vel explananda proponitur.

Hic Canon, qui videtur consentaneus fini, quem Sacer Orator sibi proponere debet hodierna die a suggestu, tamquam edictum publico iudicio prolatum, atque firmatum, proferat eas propositiones nitentes, quæ olim tanta cura, ac studio conquierebantur; qualis esset exhibere Filium Dei velut Orientem solem pro sermone de illius Nativitate, vel Sanctam Virginem in immaculata Conceptione suâ tamquam Lunam semper crescentem, vel aliquid inter astra, vel meteora hieroglyphicum invenire, cum quo perennis fiat, semperque sibi constans comparatio. Hujusmodi magnifica argumenta non sapiunt ultra nisi illis, qui ea quærunt, quibus multum quidem splendoris inest, parum autem soliditatis.

Verum est contra minime puto, ut hac in re bonum videaris sensum attingere, in alterum extremum incidendum esse: quandoquidem in vitium ducit culpæ fuga, si caret arte; nonnullorum exemplo, quibus satis est aliquam dumtaxat moralem propositionem haurire, postquam Auditorem in exordio præparaverint, ita ut Mysterium, quod potissimum esse deberet Sermonis argumentum, non adhibeatur, nisi ut locus fiat Morali doctrinæ, quæ esse debet orationis fructus, atque conclusio.

Intelligere vos, arbitror, in hujusmodi argumentis locum esse debere morum disciplinæ; sed addendum est, opus esse, ea, quæ ex morum disciplina petuntur, eorumdem argumentorum esse propria: vitium quippe est satis vulgatum, quærere in ipsis Mysteriis nova Mysteria, eaque illuc, ubi non sunt, velle invenire; quod faciunt, qui ne communibus hæreant rationibus, quæ ultro in mentem incurrunt, atque Patrum, Ecclesiæque sensibus sunt magis conformes, alias adferunt; quæ de longinquo arcessitæ, longis ratiocinationibus, vix in mentem venire possunt, ut nimia subtilitate ea morum documenta inveniantur, quæ nondum alicui occurrerunt. Nostræ Religionis Mysteria secum quodammodo gestant moralitatem suam, & quæ maxime naturalis est, minorem expetit speculandi facultatem. Ad hæc nomine Moralis, argumenti propriæ, eam intelligo, quæ majorem habet affinitatem cum Mysterio, de quo agitur, quam cum Prædicatoris temperamento, ac ingenio. Itaque in iis argumentis, in quibus Dei Filius apertiora nobis reliquit amoris sui monumenta, excitandi sunt potius affectus suaves, quam terror incutiendus per invectivas, aut minas iræ Dei; neque enim obliviscendum est, humanum cor potius lenitate duci, ac beneficiis mulceri, quam iudiciorum, atque cælestium ultionum metu deterreri.

Post argumenti delectum, vel etiam in ipso delectu habendo illud, cuius ratio habenda est diligentissime, unitas est, quæ in omni sermonis genere servanda est, sed ut plurimum difficilior servatur in Mysteriis propter moralem quæ immiscenda est, ad hoc ut fiant apta ad docendum, & qualia hodierna die requiruntur. In hac commixtione, & varietate, in qua laus, & fructus omnis consistit, non leve negotium est evitare multiplicationem argumentorum, quæ recto sensui, & iusti sermonis regulis adversantur, ubi duopotissimum sunt advertenda.

Quorum primum unitas est ejusdem Mysterii, quæ servanda est, illud ab

alio

alio quopiam Mysterio sejungendo, ut minime cum eo permisceatur; quod illis accidit, qui Dei Incarnationem a Domini Nativitate non satis distinguunt, & Beatæ Virginis Nativitatem ab illius Conceptione, eo quod inter hæc Mysteria aliquid commune invenitur. Alterum vero, quod non minus est necessarium est, ut quidquid hoc in Mysterio est ad docendum appositum ad eundem tendat morum Disciplinam, cujusmodi essent varii ejusdem virtutis actus; vel diversa peccata ab eodem vitio profecta, vel ex eadem animi cupiditate: sufficit enim ad unitatem hanc servandam, si in genere eodem conveniant. Illud dumtaxat observandum est, moralem hanc, quæ expectatur esse debere aliquam magni momenti veritatem ad vitæ nostræ regimen non inutilem, quale esset officium aliquod, & inevitabile munus status nostri, vel nostræ Religionis. Cum enim omnia Mysteria nostra sublimia, augustaque sint, nequaquam converterentur in usum satis præclarum, si proponerentur tamquam exempla modicæ alicujus rei; sed non satis meditati sunt, neque penitus, & in cute scrutati sunt medullam argumenti sui illi, qui unam dumtaxat habent moralem pro omnibus Domini nostri Mysteriis; alteram vero pro illis, quæ ad Sanctam Virginem pertinent. Non minimum Oratoris negotium, nec minima laus est illam scite variare, & nihilo minus illam ex ipsis argumenti sui visceribus haurire, potissimum vero in Octavis, in quibus quisque sibi laudi vertit, generalem sibi deligere propositionem, ad quam ea omnia redigantur, quæ dicenda sunt. Exempli causa in Octava Sanctissimi Sacramenti si pro argumento assumantur mirabilia in adorabili hoc Mysterio latentia, ut hæc singula quovis die pertractentur; eadem semper orietur imago, & idem adstruetur conceptus tamquam Mysterii admirabilis, in quo Dei potentia elucescit; econtra vero si variis ex partibus, ex quibus spectari potest, consideretur, non deerit locus variis doctrinis, & morum institutis, quæ majori varietate condiantur.

Quod atinet ad dispositionem atque structuram sermonis de Mysteriis, postquam immorati fuerimus in aliqua veritate, quæ aditum aperiat ad explicanda ea, quæ scienda sunt, methodus, quæ mihi magis aridet, & æquior, atque temporis ingenio accommodatior videtur, hæc fere est. Primum partitio, atque sermonis divisio ita est instituenda, ut quævis Mysterii pars naturaliter deducatur ad conclusionem propositam. Mysterii partes voco facta, quæ complectitur, vel fines, quos sibi proposuit Deus illud adimplens; vel rationes, quas Ecclesia, Patresque memorant providentiæ Dei erga homines in eodem Mysterio: deinde facta hæc, & hæ rationes amplificandæ sunt, & probandæ: alioquin morales conclusiones, quæ inde promentur, veluti ex principio non satis solide constituto, laborabunt, & nunquam in populo magnam vim obtinebunt, nisi primum in medium prolata fuerint argumenta quibus probentur. Errat quippe, & sua abutitur ratiocinatione qui elicit conclusionem, quæ non satis liquet, utrum ex allatis rationibus rite fuerit deducta. Quapropter censeo operæ pretium facturum Concionatorem, qui antequam suis auditoribus inspiret animi grati sensus erga Dei bonitatem, & ostendat, quanta inde nobis utilitas cesserit, Concionatorem, inquam, si conatus fuerit sublimem ciere conceptum Mysterii sui, & significare causas, quæ Deum impulerunt, ut id ageret, & rationes, propter quas Ecclesia illud oculis nostris considerandum subiecit, ut illum effectum assequatur, qui rationabiliter sperari posse videtur. Verum illud potissimum cavendum est, ne unquam oculos a suo amoveat argumento, neque imitetur eos, qui cum re adhuc integra rectam ingressi sunt viam, ut ad statutum finem perveniant, aberrant aliam secuti; quippe sæpenumero contingit, ut ad amplificandum locum aliquem ethicæ, qui sese ultro offert, id tanto cum animi ardore fiat, ut nunquam revertatur illuc, unde oratio discesserat; Vitium hoc defectus est aptæ, & concinnæ compositionis, & effectus fervidæ imaginationis, cui illi obnoxii sunt, qui non satis digerunt argumentum suum, vel qui sine ulla præparatione concionantur. Quod minime prohibet, quominus, ubi sese offerat occasio,

sio, modo impugnentur Hæretici, & modo Religionis contemptores iis argumentis, quæ afferuntur ad probandam nostræ Religionis veritatem, & quæ ex ipso, de quo agitur, Mysterio promuntur. Sed tunc haud abs re puto, auditorem esse admonendum, hæc per occasionem tantummodo adferri, ne fortasse levitet perstringendo tanti momenti argumentum, arbitretur non alias suppetere probationes, quibus id valeat evincere.

Ex hac animadversione oboritur mihi quæstio, quæ crebro solet agitari; videlicet utrum præstet uno veluti spiritu, & sine ulla interpellatione effundere quidquid de Mysterio dicendum meditati fumus, & integram sermonis partem absolvere, rejectis in partem alteram vel tertiam, qui mos est Italarum, iis quæ ad morum disciplinam pertinent; an vero in singulas divisionum, atque subdivisionum partes subnectere nonnihil Ethices, maxime vero postquam quælibet propositionis pars solidis fuerit argumentis confirmata. Posteriori hanc rationem commendat varietas, quæ minus auditorem fatigat, & celerius optatum finem assequitur. Altera vero solidior videtur, tractat funditus Mysterium, & magis recedit ab usu sermonis, qui de moribus solet institui. Sed reor hoc pendere a Mysteriorum natura, & a varietate factorum, quæ in illis occurrunt; veluti in Mysteriis Epiphaniæ, Purificationis Beatæ Virginis, & Dominicæ Resurrectionis, ubi plures, eaque diversæ actiones occurrunt; malle singulas aliquod conferre argumentum doctrinæ, prout sese nobis exhibent, quam differre ad calcem orationis quidquid spectat ad mores; quippe difficile est singulas partes, ex quibus constat Mysterium concurrere posse in unitatem moralis, quæ quoad fieri potest servanda est; quemadmodum omnes ad Mysterii unitatem concurrunt; cum alioquin partiri in plures veritates, nullum inter se vinculum habentes quidquid ad mores pertinet, incidere est in vitium eorum, qui duplicem, vel triplicem instituunt in mores animadversionem pro multiplici argumento, quod inferunt; quod idem esse videtur, ac plures simul pannos assuere.

Non desunt, qui rati, sermonem nunquam esse posse satis moralem, occasionem arripiunt ex omnibus textus sui verbis, vel ex omnibus Scripturæ locis, ex quibus suas probationes eliciunt, ut aliquod moralis punctum instituunt; sed minime vident se contra mentem suam Homiliam potius, quam sermonem constare; nam quamvis Homilia sit quædam species sermonis, quæ nequaquam penitus hoc sæculo abolevit; tamen nequaquam Homiliam elucubrari se putant hi Concionatores hac moralis varietate, quæ illis accidit oportune.

Illud etiã sedulo animadvertendum occurrit; ubi de Mysterio aliquo sermo est, ea tantum esse dicenda, quæ certa sunt, & omnibus probata, quin ambiguis, incertisque immoremur, de quibus nullum extat in Scripturis, vel in traditione fundamentum; cuiusmodi esset inniti prodigiis quæ nonnulli ajunt, præcessisse, vel subsecuta fuisse Nativitatem Filii Dei; & singularibus actionibus Infantæ ipsius, vel Incolatus in Ægypto, quæ omnia inter apocripha rejicienda esse, suspicioni locus non deest. Neque necesse est omnibus immorari circumstantiis, ut inde petatur ratio ad probandum: satis enim est exponere ea quæ magis notanda sunt, & magis ad rei essentiam pertinentia. Ita loquentes de Mysterio Visitationis Sanctæ Virginis, satis est generatim verba facere de officiis Caritatis, quæ ab illa præstita fuere Sanctæ Elisabeth; quin excurreamus in minuta quædam, & abjecta, quorum enumerationem suggestus dignitas, & sermonis nostri elegantia non patitur.

Tandem, ut iis defungamur, quæ spectant ad formam vel structuram sermonis de Mysteriis, cum solidus esse debeat, & Fidei principiis inniti; si fieri omnino non potest quominus ad Theologiam confugiamus, saltem vitandum est diligentissime, ne Theologorum methodum, disputandique rationem imitemur; hoc enim esset sese Prædicatoris munere abdicare, & Theologi personam induere. Dux facultates istæ, quarum utraque suam methodum habet, inter se quamdam oppositionis speciem in ratione cogitandi, & verita-

tem

tem exponendi, habere videntur: Quarum alteram aridam, & jejunam esse constat, & unice argumentum suum enucleatius pertractando intentam; alteram vero de eodem exornando, & minus abstractis rationibus explanando, sollicitiorem. Igitur de Mysterio sermo instituendus est iis verbis, quæ minime scholam redoleant, quin tamen argumentationis robur imminuatur, & addendi sunt ornatus, qui necessarii sunt, ut cum quadam oblectatione excipiatur. Quapropter elocutio potius Panegyrica esse debet, quam sermonis mere moralis propria.

Sed hoc illud est, quod paucis ad examen superest revocandum. Hoc olim erat extremum illud, cui animus adverteretur, & cujus minor haberetur ratio in hoc sermonum genere, non secus ac in aliis. Hodierna autem die aliter sæculi suadet elegantia. Quamvis autem inficias ire possit nemo, Nostræ Religionis Mysteria cum sint argumenta maxime sublimia, de quibus sermo de suggestu habeatur, sententias quoque, ac dicendi stylum magis quam alibi usquam excultissimum, ac præstantissimum esse oportere; non ideo tamen a naturali discedendum est, neque semper utendum sublimi: sæpe enim contingit explicanda esse ea, quibus omnino perspicue lux afferre non licet. Præsertim vero auctor essem, ut evitaretur stilus sententiis refertus, atque concisus, qui totidem fere sententias continet, quot periodos, & pene dixerim lineas; sed qui tandem mentes fatigat, & fastidium creat. Quippe qui pressus, & confertus, atque paucis verbis nimis multa studet exprimere, hic fere non patitur, ut per otium omnia excipiantur; atque ista cogitationum atque sententiarum congeries, quin lucem afferat iis, quæ intelligi velles, illa impedit, & involvit aliis cogitationibus sæpe fallacibus, vel coactis. Hæc loquendi ratio nonnihil habet, quod primo intuitu mentis aciem perstringit, & auditoribus placet; sed jure optimo cum suavissimis liquoribus comparatur, quibus nihil blandius, ac jucundius palatum pertentant; sed quorum copia, & frequentia nauseam pariunt, & injucundam satietatem.

Altera ex parte minime probo stilum asiaticum, ac verbosiorum, qui plurimorum verborum involucro pauca complectitur; quæ nimia extensione fere in nihilum rediguntur: Operam igitur det, opus est Orator, ut ita suos promat sensus, ne fatiget Auditorem nimis proluxa explicatione, simulque, ne locum illi divinando relinquat nimis brevi pressaque expositione. Hoc in omni sermonum genere servandum est; sed præcipue in Nostris Mysteriis enunciandis, ubi cum ea non semper uti liceat, quam Rhetores appellant, amplificatione propter factorum, vel circumstantiarum multitudinem, ducenda est ex sententiis Patrum, atque Theologorum rationibus; & mox stilus aptandus est impressioni, quam in hominum mentibus conamur efficere: neque enim alii canones præscribendi sunt, nisi ratio magis, minusque felix, qua quisque gaudet sensus suos aliis communicandi.

Adde his, schæmata, quæ sunt præcipuum stili ornamentum cautius esse adhibenda in sermonibus de Mysteriis; quamvis arduum sit in re hac aliquid præcipere; scitus enim Orator non attendit iis, quæ ab aliis fiunt, sed iis tantum, quæ sibi profutura arbitrat; præterquamquod argumentorum varietas stilum quoque variare opus est. Reor tamen, cum horum argumentorum dignitas atque magnitudo uberiores eloquentiæ campum aperiat, figuras, quæ possim lumina sermonis nuncupantur, hic vividiores esse oportere, & frequentiores. Cumque Apostrophe, & Exclamationes, crebro usurpari consueverint, evitanda est declamatoris adfectatio, & illæ nonnisi in locis maxime patheticis adhibendæ.

Quod si in sermonibus de Mysteriis tot præcavenda sunt, atque tot canones servandi, mirum esse non debet, si rei difficultas deterret aliquos, ita ut velint potius liberius in morum disciplinam excurrere, quam sese tot subjicere observationibus. Verum hoc minime probat, ideo usum eorum esse exterminandum, vel non posse ex illis tantum percipi fructum, quantum ex

sermo-

sermonibus aliis. Ad id autem, quin verba faciamus de operatione Spiritus Sancti, quæ minime obnoxia est præceptis, vel regulis Rhetorum, opus est, ut propositio, vel argumentum, quod probandum aggredimur, aliquid habeat morale, quod rationem habeat cum Myserio de quo agitur; synopsis, vel partitionem hujus argumenti ad finem suum collimare, qui debet esse magni momenti documentum de officiis nostris; sermonem ita esse divisum in ea quæ ad theoriam, atque ad mores pertinent, ut nequaquam dicit possit, illum vel esse mere theoreticum, vel mere moralem: sed alterum altero fulciri, ac tandem stilum simul esse & sublimem, & naturalem.

Hæc ea sunt, quæ animadvertenda esse duxi, auditis celeberrimis avi hujus nostri Concionatoribus; non autem leges sunt, quas aliis irrogare velim; non enim ea vis est animo, nec mens, ut aliorum quidem præceptor, aliorum censor audire cupiam, & in aliena opera severam criticem ausim exerce- re. Immo vero illos, qui nostra hæc quæcumque legere non gravabuntur, ob- secro, & obtestor, ut indulgeant mihi, si ego ipse regulas hæc non satis ac- curate observaverim, & proficiant eo, quod non inconcinne, & Christiane dic- tum invenerint.

Dello Studio di Padova.

Concediamo Licenza all' *Erede di Niccolò Pezzana* di poter ristampare il Libro intitolato: *P. Vincentii Houdry Bibliotheca Concionatoria de Myseriis Domini Nostri, & Beatae Virginis, Fol. Tomi 5.* osservando gli ordini soliti in materia di Stampe, e presentando le Copie alle Pubbliche Librerie di Venezia, e di Padova.

Dat. li 13. Maggio 1778.

(Pietro Barbarigo Rif.

(Francesco Morosini 2.^a Kav. Proc. Rif.

(Giovanni Grimani Rif.

Registrato in Libro a Carte 377. al Num. 1276.

Davidde Marchesini Segretario.

LIBRUM ARGUMENTORUM

Quae in hoc primo tomo Myſteriorum Domini Noſtri continentur.

Mysterium Incarnationis JESU CHRISTI Dei, & hominis. pag. 1
Nativitas Domini noſtri, & quidquid ad hoc pertinet Myſterium. 19
Mysterium Circumciſionis. Circumciſio Judaica, & Chriſtiana. Circumciſio Spiritualis, vetus, & nova. 39
De Sancto Nomine JESU. 53
Myſterium Epiphaniae. 66
Myſterium Transfigurationis. 93
Ablutio Pedum. 105
Myſterium Paſſionis JESU CHRISTI generatim. 114
Continuatio Paſſionis JESU CHRISTI, ubi agitur de qualibet parte ſingillatim. 131
De Doloribus interioribus Salvatoris in horto Olivarum. ibid.
Judae Proditio. 142
Captura Salvatoris in horto Olivarum. 145
Quid acciderit Domino noſtro apud Annam, & Caipham. 147
Lapſus Sancti Petri. 152
JESUS ſiſtitur coram Pilato. 157
JESUS mittitur ad Herodem, a quo contemnitur. Injuriae quibus affectus fuit in Herodis aula. 159
Novi conatus, quos exerit Pilatus, ut JESU CHRISTI vitam tuatur. 162
Ignava Judicis hujus politica, & quid ibi uſque ad Salvatoris condemnationem contigerit. ibid.
JESUS CHRISTUS cum Barraba comparatus. ibid.
Flagellatio Domini Noſtri ad Columnam revincti. 163
Spinae Coronae impoſitio. 166
Expoſitio verborum illorum: ECCE HOMO. 167
Quid praecerit condemnationem Filii Dei quouſque ad Calvarium adductus fuit. 169
Quid accidit poſt damnationem Filii Dei uſque dum pervenit in Calvarium. 171
Crucifixio JESU CHRISTI, & quid acciderit in Cruce. 173

BIBLIOTHECA CONCIONATORUM THEOLOGICA, COMPLECTENS DOMINI NOSTRI MYSTERIA.

MYSTERIUM INCARNATIONIS, JESU CHRISTUS DEUS, & HOMO, &c. MONITUM.

Q UO Verbi Incarnatio ſit ſons, atque principium omnis felicitatis Mortalium, eſt etiam primam myſteriorum, quae Salvatoris Perſonam reſpicunt. Scio equidem nimis inſequenter de ſoggeſtu verba fieri de hoc Myſterio, eo quod die Annuntiationis Sanctiſſimae Virginis, quo Verbum aeternum Caro factum eſt, Concionatores, ut plurimum de Matris laudibus loquuntur, quin in Filii humiliationibus immorentur: & tantum eſt hoc myſterium atque tam incomprehenſibile, ut ejus altitudinem admiratione potius, & ſilentio, quam ſermone aſſequamur. Sed quandoquidem Sancti Patres, Theologi, ac tot Volumina de hoc argumento conſcripta ſatis magnifice diſſeruerunt; opus noſtrum ſane maſilon erit, & mancum ſi pratermiſerimus verba facere de praecipuo, & maximo noſtrae Religionis Myſterio, quod fundamentum eſt ceterorum. Qua in re animadvertendum eſt 1. Adventum, & introitum Incarnati Verbi in Mundum duabus rationibus conſiſtere; altera quidem ſecreta, cum poſt beatiſſimae Virginis conſenſum in illius ſinu conceptum fuit per operationem Spiritus Sancti; altera vero manifeſta, cum in lucem prodit in Bethleemico ſtabulo; unde factum eſt, ut ſepe duo haec Myſteria ſub uno tantum nomine Incarnationis Filii Dei comprehendantur; quantumvis ſint diſtinctiſſima, & ſecum valeant pertractari; quod ipſi conſilium ſecuti ſumus. 2. Neque ideo exiſtimandum eſt, per hanc diſtinctionem, ubi de Incarnatione loquimur, illud intelligendum eſſe unicum momentum, quo Verbum caro factum eſt, neque tempus, quo jacuit in utero Sanctiſſimae Matris: verum etiam comprehendendi ea, quae inde conſecuta ſunt, effectus, omniaque bona, quorum adorabile hoc Myſterium fuit principium, & cauſa. 3. Animadvertendum quoque eſt, quamquam hoc argumentum non pertractetur ipſo Annuntiationis die propter ſuperius allatam rationem, hujus tamen Argumenti Sermonem loquumur nanciſci poſſe in Adventu; & nescio, utrum inveniri poſſit alterum argumentum magis Chriſtianum, uberius conſolatione, & aptius ad ciendos in fidelibus animabus ſenſus ſpei, animique grati erga incomparabile hoc beneficium.

PARAGRAPHUS PRIMUS. Multiplex Synopſis Sermonum hujus argumenti.

I Ncarnationis Myſterium in ſe ipſo tantummodo conſideratum, quia habeatur ratio Dominicae Nativitatis, redigitur ad tria, quae tres ſermonis unius partes poſſunt conſtituere: videlicet 1. Ad initium a Deo conſilium admirabili hac ratione homines ſalvos faciendi. 2. Ad conſilium hujus executionem, aſſumpto paſſibili, & mortali corpore in ſinu Virginis. 3. Ad ſenſus, qui occupant illum toto eo tempore, quo conſeclufus jacuit in utero Matris. Pars prima. Quod ſpeſtat ad Dei conſilium de hominibus ſalvis faciendis, humanam aſſumendo naturam, quod Incarnatio vocatur; ubi narratum fuerit Deum optimum maximum, cum crearet Angelum quidem in Caelo, hominem vero in terris, & uterque per enorme ingrati animi vitium ab officio reſceſſerunt, debitam Creatori ſuo deſectantes obedientiam, conſilium iniuſte oſtendendi iuſticiam quidem ſuam, Angelis poenam infligens, miſericordiam vero ſuam hominem ſalvans: 1. Aſſerri poſſunt rationes, quae impellere poterunt Supremum hunc rerum omnium Dominum, ut homini potius parceret, quam Angelo, cujuſmodi eſſe poſſunt gloriae ſuae ratio; quippe Angeli peccatum parti dumtaxat ſpiritus illorum obſueſcit; ſed omnes homines in protoparente ſuo peccaverant,

& omnes in aeternam damnationis poenas incurrerant. Hanc autem adeo nobilem naturam poenitus interire, ac reprobari non decere, & ne unum quidem hominem ad finem ſuum pervenire poſſe, incommodum viſum eſt. Ratio altera deſumitur ex diſcrimine, quod inter Angeli, hominiſque peccata intercedit. Angeli quippe per propriam voluntatem peccaverunt, quia ab illo tentarentur, & in ſcelus pertraherentur, & mera nequitia exitit peccati eorum cauſa, cui nullam praetereſe poſſunt vel infirmitatem vel ignorantiam: cum e contra omnes Filii Adam nonniſi per patris ſui voluntatem peccaverint, & primus ille hominum parens ad Domini legem infringendam ſermonibus, ac illecebris ſathanae fuerit actus, & praeterea ab uxore deceptus, quam ipſam ſubductus Serpens ſellelerat. Alias praeterea cauſas, aliaque conſilia, propter quae placuerit Deo hominis potius miſereri, quam Angeli; conſtat enim propriam illius bonitatem in cauſa fuiſſe, quod a nobis exigit aeternis animi grati ſenſus, ne mereremur ſubire effectus iuſticiae illius propter alia propriae voluntatis crimina adjecta illi, quod hereditario veluti jure a primis parentibus noſtris accepimus. 2. Fuſius ſermo inſtitui poſſet de praetatione homini conceſſa, pro cuius ſalate incarnatus eſt, relinquens Angelos in ipſorum calamitate, quamvis natura eorum ſit noſtra praetantior. Quid ipſi Deo feceramus, ut nobiliſſimis illis mentibus antecederemur? Nos inquam, quibus nihil inerat, quod allicere poſſet Deum, ut noſtrum rationem haberet, cum alioquin rei eilemus eorumdem ſce-